

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ระหว่างนิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่สำเร็จการศึกษาภายในสองปีการศึกษา และมากกว่าสองปีการศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามลำดับดังนี้

- ตอนที่ 1 ความเป็นมาและระบบการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ตอนที่ 2 ความสำคัญของวิทยานิพนธ์
- ตอนที่ 3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 ความเป็นมาและระบบการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เปิดทำการสอนในระดับบัณฑิตศึกษามาตั้งแต่ปีพ.ศ.2482 โดยเริ่มจากคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ได้ออกระเบียบและหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาตรี อันได้แก่ หลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน ภาษาบาลี และประวัติศาสตร์ กับ หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ เคมี ฟิสิกส์ และชีววิทยา โดยมีผู้สมัครเข้าศึกษาในหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตเป็นครั้งแรกในปีนั้นเช่นกัน (วรรณวิมล ทิพย์ชุน, 2530)

การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในระยะแรกนั้น มิได้มีการจัดตั้งเป็นองค์กรร่วมที่ทำหน้าที่ในการวางนโยบายควบคุมมาตรฐานหรือประสานงาน โดยเมื่อคณะหรือภาควิชาใดมีความประสงค์ที่จะเปิดสอนก็ขออนุมัติต่อที่ประชุมคณบดี เมื่อได้รับอนุมัติแล้วก็ดำเนินการเป็นไปตามความเหมาะสมโดยเอกเทศ ต่อมาในราวปี พ.ศ.2502 มหาวิทยาลัยได้ตระหนักเห็นความสำคัญของการศึกษาในระดับหลัง

ปริญญาตรีที่ทวีขึ้นเป็นลำดับ และเพื่อที่จะให้มหาวิทยาลัยแห่งนี้มีความสามารถในการผลิตอาจารย์ประจำและนักวิชาการในแขนงวิชาชีพโดยเฉพาะได้มากขึ้น อันจะทำให้ประเทศไทยมีอาจารย์ซึ่งมีความรู้และความสามารถในการให้การศึกษาระดับอุดมศึกษา และมีนักวิชาการเหมาะสมแก่ความต้องการของประเทศ โดยมีต้องส่งบุคคลไปศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ (สุประดิษฐ์ บุนนาค, 2526)

ด้วยความสำคัญดังกล่าว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นชุดหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการพิจารณาเรื่องบัณฑิตวิทยาลัย” เพื่อพิจารณาฐานะมาตรฐานหลักสูตรการศึกษา และระเบียบข้อบังคับในการเปิดสอนหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต ตลอดจนเรื่องราวการจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยขึ้นในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะกรรมการชุดดังกล่าวได้ดำเนินการตามขั้นตอนมาเป็นลำดับ จนได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยขึ้นในปี พ.ศ.2505 ซึ่งนับว่าบัณฑิตวิทยาลัยได้ก่อกำเนิดเป็นทางการตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย, 2524) บัณฑิตวิทยาลัยมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสอนและการวิจัยในสาขาต่างๆในระดับบัณฑิตศึกษา ตลอดจนทำหน้าที่เป็นหน่วยงานควบคุมมาตรฐานด้านวิชาการ ประสานงาน และสนับสนุนการดำเนินงานของภาควิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย, 2533) โดยมีการเปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาในคณะต่างๆ 17 คณะ และ 1 สหสาขาวิชา ซึ่งจำแนกออกเป็นกลุ่มสาขา 4 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี คณะรัฐศาสตร์ และคณะเศรษฐศาสตร์
2. กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ ได้แก่ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะอักษรศาสตร์
3. กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และสหสาขาวิชา
4. กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ ได้แก่ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะสหเวชศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ และคณะสัตวแพทยศาสตร์

ในช่วงระยะเวลาก่อนที่บัณฑิตวิทยาลัยจะได้จัดตั้งอย่างเป็นทางการ นั้น การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในกลุ่มสาขาสังคมศาสตร์ก็ได้เริ่มมีขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2498 โดยคณะรัฐศาสตร์ได้เปิดสอนหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิตในสาขาวิชาการปกครอง และสาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ต่อจากนั้นได้มีการเปิดสอนหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิตในสาขาวิชาอื่น ๆ เพิ่มเติม จนกระทั่งปัจจุบันมีการเปิดสอนหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิตในกลุ่มสาขาสังคมศาสตร์ รวม 7 คณะ 44 สาขาวิชา ดังนี้

<u>คณะ</u>	<u>สาขาวิชา</u>
ครุศาสตร์	(1) การวัดและประเมินผลการศึกษา
	(2) วิจัยการศึกษา
	(3) สถิติการศึกษา
	(4) การศึกษาคณิตศาสตร์
	(5) การศึกษาวิทยาศาสตร์
	(6) การสอนภาษาไทย
	(7) การสอนภาษาอังกฤษ
	(8) การสอนสังคมศึกษา
	(9) บริหารการศึกษา
	(10) นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
	(11) อุดมศึกษา
	(12) พื้นฐานการศึกษา
	(13) การศึกษานอกระบบโรงเรียน
	(14) โสตทัศนศึกษา
	(15) สุขศึกษา
	(16) ศิลปศึกษา
	(17) พลศึกษา
	(18) ประถมศึกษา

<u>คณะ</u>	<u>สาขาวิชา</u>
ครุศาสตร์(ต่อ)	(19) การศึกษาปฐมวัย (20) จิตวิทยาการศึกษา (21) จิตวิทยาการศึกษา (22) จิตวิทยาสังคม (23) จิตวิทยาพัฒนาการ
นิติศาสตร์	(1) นิติศาสตร์
นิเทศศาสตร์	(1) นิเทศศาสตร์พัฒนาการ (2) การสื่อสารมวลชน (3) การหนังสือพิมพ์
พาณิชยศาสตร์ และการบัญชี	(1) บัญชีการเงิน (2) บัญชีบริหาร (3) องค์การและทรัพยากรมนุษย์ (4) การดำเนินงานและการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (5) การเงิน (6) การตลาด (7) สถิติ
รัฐศาสตร์	(1) การปกครอง (2) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (3) รัฐประศาสนศาสตร์ (4) สังคมวิทยา (5) ประชากรศาสตร์ (6) สังคมสงเคราะห์ (7) มานุษยวิทยา

<u>คณะ</u>	<u>สาขาวิชา</u>
เศรษฐศาสตร์	(1) เศรษฐศาสตร์
พยาบาลศาสตร์	(1) การบริหารการพยาบาล (2) การพยาบาลศึกษา

1.1 โครงสร้างของหลักสูตร

หลักสูตรปริญญามหาบัณฑิตในกลุ่มสาขาสังคมศาสตร์ ดำเนินตามโครงสร้างของหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต ตามระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยการศึกษาในบัณฑิตศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย พ.ศ.2534 ซึ่งกำหนดไว้ว่าหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิตประกอบด้วยหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต และหลักสูตรนี้มี 2 แผน คือ

แผน ก. เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัยโดยมีการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งอาจมีได้ 2 แบบ คือ

แบบ ก (1) ประกอบด้วยหน่วยกิตวิทยานิพนธ์ โดยมีการทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต และหลักสูตรอาจกำหนดให้มีการเรียนรายวิชา หรือทำกิจกรรมวิชาการอื่นประกอบได้โดยไม่นับหน่วยกิต

แบบ ก (2) ประกอบด้วยหน่วยกิตวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต และหน่วยกิตรายวิชาไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

แผน ข. เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการศึกษารายวิชา โดยไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์ แต่ต้องมีหน่วยกิตรายวิชาที่นิสิตทำการศึกษาค้นคว้าอิสระไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต และไม่เกิน 6 หน่วยกิต สาขาวิชาจัดเปิดสอนหลักสูตรแผน ก. ไม่จำเป็นต้องเปิดสอนหลักสูตรแผน ข. ด้วย แต่ถ้าเปิดสอนหลักสูตรแผน ข. จะต้อง มีหลักสูตรแผน ก. ให้นิสิตเลือกศึกษาไว้ด้วย

1.2 ระยะเวลาการศึกษา

ระยะเวลาสำหรับการศึกษาในหลักสูตรนี้ไม่เกิน 4 ปีการศึกษา นับจากภาคการศึกษาแรกที่รับเข้าศึกษาในหลักสูตร

1.3 การลงทะเบียน การเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษา และการสอบวิทยานิพนธ์

1.3.1 นิสิตจะลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ ต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา

1.3.2 นิสิตจะลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ภาคการศึกษาแรกที่เข้าศึกษาก็ได้

1.3.3 นิสิตจะต้องเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัยตามหลักเกณฑ์และระยะเวลาที่บัณฑิตวิทยาลัยประกาศกำหนด ทั้งนี้คณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะ/สหสาขาวิชาอาจกำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาเพิ่มเติมได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับการกำหนดของบัณฑิตวิทยาลัย

1.3.4 เมื่อโครงร่างวิทยานิพนธ์ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยแล้วให้หัวหน้าภาควิชาเสนอชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ต่อคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยโดยเร็วที่สุดเพื่อพิจารณาแต่งตั้ง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จะต้องเป็นอาจารย์บัณฑิตศึกษาในภาควิชา ในกรณีที่จำเป็น อาจมีบุคคลอื่นที่มีได้เป็นอาจารย์บัณฑิตศึกษาในภาควิชาอันเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมอีก 1 คน

ในกรณีที่เป็นวิทยานิพนธ์ในหลักสูตรสหสาขาวิชาหรือหลักสูตรที่มีภาควิชารับผิดชอบร่วมกันมากกว่าหนึ่งภาควิชาขึ้นไป ให้ประธานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาสหสาขาวิชา หรือประธานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะเป็นผู้เสนอชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วแต่กรณี

1.3.5 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยเป็นผู้พิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตามที่ผู้มีหน้าที่เสนอชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตามข้อ 1.3.4 เสนอมา ทั้งนี้จะต้องแต่งตั้งกรรมการสอบวิทยานิพนธ์อย่างช้าในภาคการศึกษาที่ นิสิตลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ครบตามหลักสูตร

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ จะต้องมีจำนวนอย่างน้อย 3 คน อย่างมากไม่เกิน 5 คน ซึ่งประกอบด้วยหัวหน้าภาควิชา หรือผู้ที่หัวหน้าภาควิชา มอบหมายทำหน้าที่เป็นประธาน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 1 คน เป็นกรรมการ ในกรณีที่ เป็นวิทยานิพนธ์ในหลักสูตร แผน ก. แบบ ก (1) ผู้ทรงคุณวุฒิจะต้องเป็นบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัย

ในกรณีที่หัวหน้าภาควิชาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา หรืออาจารย์ที่ ปรึกษาร่วม ให้หัวหน้าภาควิชามอบหมายให้ผู้อื่นทำหน้าที่เป็นประธาน

1.3.6 เมื่อนิสิตทำวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์แล้ว ให้นิสิตยื่นคำ ขอนัดสอบวิทยานิพนธ์โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อบัณฑิตวิทยาลัย ก่อนวันนัดสอบอย่างน้อย 2 สัปดาห์

1.3.7 ในวันสอบวิทยานิพนธ์ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์จะต้อง ประกอบด้วยประธานกรรมการ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และกรรมการอื่น ๆ อย่างน้อย 1 คน (ในกรณีที่ เป็นวิทยานิพนธ์ในหลักสูตรแผน ก. แบบ ก (1) จะ ต้องเป็น ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย) มาดำเนินการสอบ จึงจะถือว่าการ สอบนั้นมีผลสมบูรณ์ ถ้ากรรมการไม่ครบตามจำนวนดังกล่าวข้างต้น ให้เลื่อนการ สอบออกไป ในกรณีที่จำเป็น ผู้มีหน้าที่เสนอชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตาม ข้อ 1.3.4 อาจเสนอให้คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยแต่งตั้งซ่อมกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้ ทั้งนี้จะต้องกำหนดวันสอบวิทยานิพนธ์ครั้งใหม่ให้พอสมควรแก่การที่กรรมการ ที่แต่งตั้งซ่อมขึ้นใหม่จะมีเวลาตรวจอ่านวิทยานิพนธ์ได้

การสอบวิทยานิพนธ์ต้องประกอบด้วย การตรวจอ่านวิทยานิพนธ์ การประชุมปรึกษาระหว่างกรรมการในวันสอบวิทยานิพนธ์ การทดสอบความรู้ นิสิต ด้วยการซักถามหรือด้วยวิธีใด ๆ จึงจะถือว่าการสอบนั้นมีผลสมบูรณ์ ให้ประธาน คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์รายงานผลการสอบไปยังบัณฑิตวิทยาลัยภายใน 2 สัปดาห์ นับจากวันสอบ

1.4 รูปแบบของวิทยานิพนธ์ การส่งวิทยานิพนธ์ และลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์

1.4.1 รูปแบบวิทยานิพนธ์ให้เป็นไปตามคู่มือการพิมพ์วิทยานิพนธ์ของบัณฑิตวิทยาลัย

1.4.2 นิสิตจะต้องส่งวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ตามจำนวนและลักษณะที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด

1.4.3 ลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์เป็นของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.5 การประเมินผลการศึกษา

1.5.1 การประเมินผลวิทยานิพนธ์มีได้ 4 ระดับ คือ

ดีมาก (Very Good)

ดี (Good)

ผ่าน (Pass)

ตก (Fail)

1.5.2 การประเมินผลการศึกษาแต่ละรายวิชา จะกระทำได้เป็นสัญลักษณ์ต่าง ๆ ซึ่งมีความหมายและแต้มประจำดังต่อไปนี้

<u>สัญลักษณ์</u>	<u>ความหมาย</u>	<u>แต้มประจำ</u>
A	ผลการประเมินขั้นดีมาก (Very Good)	4
B	ผลการประเมินขั้นดี (Good)	3
C	ผลการประเมินขั้นพอใช้ (Fair)	2
D	ผลการประเมินขั้นอ่อน (Poor)	1
F	ผลการประเมินขั้นตก (Fail)	0

<u>สัญลักษณ์</u>	<u>ความหมาย</u>	<u>แต้มประจำ</u>
I	การวัดผลยังไม่สมบูรณ์ (Incomplete)	-
P	การวัดผลยังไม่สิ้นสุด (In Progress)	-
S	ผลการประเมินขั้นได้ (Satisfactory)	-
U	ผลการประเมินขั้นตก (Unsatisfactory)	-
V	การร่วมฟังการบรรยาย (Visitor)	-
W	การถอนรายวิชาโดยได้รับอนุมัติ (Withdrawn)	-
M	นินิตขาดสอบ (Missing)	-
X	ยังไม่ได้รับผลการประเมิน (No Report)	-

(จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย, 2534)

ระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย พ.ศ.2535 เป็นต้นไป โดยให้ยกเลิกระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาในบัณฑิตวิทยาลัย พ.ศ.2526 และระเบียบฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2531 ซึ่งในการจัดการศึกษาหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิตตามระเบียบฯ ใหม่ มีข้อแตกต่างจากระเบียบฯ เดิม ดังนี้ (ชนะ กองไตรย์, 2537)

1. โครงสร้างของหลักสูตร
  2. ระยะเวลาการศึกษา
  3. ระเบียบการลงทะเบียนและการเสนอโครงการเสนอวิทยานิพนธ์
- มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. โครงสร้างของหลักสูตร

ตารางที่ 2 ความแตกต่างของระเบียบว่าด้วยโครงสร้างของหลักสูตร

ระเบียบฯ เดิม	ระเบียบฯ ใหม่
<p>หลักสูตรนี้ประกอบด้วยจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต มี 2 แผน ดังนี้</p> <p><u>แผน ก.</u> ประกอบด้วยรายวิชาไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต และวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 9 หน่วยกิต แต่รวมกันแล้วต้องไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต</p> <p><u>แผน ข.</u> ประกอบด้วยรายวิชาไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต ไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์ แต่ต้องมีการสอบรวบยอด</p>	<p>หลักสูตรนี้ประกอบด้วยจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต มี 2 แผน ดังนี้</p> <p><u>แผน ก.</u> เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัย โดยมีการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งอาจมีได้ 2 แบบ คือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบ ก (1) ประกอบด้วยหน่วยกิตวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต และหลักสูตรอาจกำหนดให้มีการเรียนรายวิชา หรือ - แบบ ก (2) ประกอบด้วยหน่วยกิตวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต และหน่วยกิตรายวิชาไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต <p><u>แผน ข</u> เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการศึกษารายวิชาโดยไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์ แต่ต้องมีหน่วยกิตรายวิชาที่นิสิตทำการศึกษาค้นคว้าอิสระไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต และไม่เกิน 6 หน่วยกิต สาขาวิชาใดเปิดสอนหลักสูตร แผน ก. ไม่จำเป็นต้องเปิดสอนหลักสูตร แผน ข. ด้วย แต่ถ้าเปิดสอนหลักสูตรแผน ข. จะต้องมีการมีหลักสูตรแผน ก.</p>

เมื่อพิจารณาโครงสร้างของหลักสูตรในระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ว่าด้วยการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ที่แก้ไขปรับปรุง พ.ศ.2534 จะเห็นว่า

หลักสูตร แผน ก

จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตรของระเบียบฯใหม่ ลดลงกว่าระเบียบฯเดิม
โดยประกอบด้วยจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต ซึ่งระเบียบฯ เดิม
กำหนดไว้ต้องไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต และอาจมีได้ 2 แบบ ดังตารางที่ 3

หลักสูตร แผน ข

จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต และมี
หน่วยกิตรายวิชาที่นิสิตทำการศึกษาค้นคว้าอิสระไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต และไม่เกิน
6 หน่วยกิตซึ่งน้อยกว่าระเบียบฯ เดิม

จะเห็นว่าในหลักสูตรทั้ง 2 แผน จัดไว้เพื่อให้มีความยืดหยุ่นในการจัด
หลักสูตรของคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งในภาควิชาต่าง ๆ เป็นผู้ร่าง
หลักสูตรเพื่อเสนอขออนุมัติต่อบัณฑิตวิทยาลัย

2. ระยะเวลาการศึกษา

ตารางที่ 3 ความแตกต่างของระเบียบว่าด้วยระยะเวลาการศึกษา

ระเบียบฯ เดิม	ระเบียบฯ ใหม่
ระยะเวลาสำหรับการศึกษาในหลักสูตร ปริญญามหาบัณฑิตไม่ต่ำกว่า 4 ภาค การศึกษาหรือเทียบเท่า และไม่เกิน 10 ภาคการศึกษาแรกที่รับเข้าศึกษาในหลัก สูตร นิสิตที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามที่ หลักสูตรกำหนด จะพ้นสภาพการเป็น นิสิต	ระยะเวลาสำหรับการศึกษาในหลัก สูตรปริญญามหาบัณฑิตไม่เกิน 4 ปี การศึกษา นับจากภาคการศึกษาแรก ที่รับเข้าศึกษาในหลักสูตรนี้ นิสิตที่ไม่ สำเร็จสามารถสำเร็จการศึกษาตาม หลักสูตรในกำหนดเวลาดังกล่าว จะพ้น สภาพการเป็นนิสิต

จากระเบียบเรื่องระยะเวลาในการศึกษา จะเห็นว่าในระเบียบฯ ใหม่ พ.ศ.2534 จำกัดเวลาสำหรับการศึกษาในหลักสูตรลดลงว่าไม่เกิน 4 ปีการศึกษา คือ ไม่เกิน 8 ภาคการศึกษา ซึ่งลดลงกว่าระเบียบฯ เดิม

3. ระเบียบการลงทะเบียนและการเสนอโครงการเสนอวิทยานิพนธ์

ตารางที่ 4 ความแตกต่างของระเบียบว่าด้วยการลงทะเบียนและการเสนอโครงการเสนอวิทยานิพนธ์

ระเบียบฯ เดิม	ระเบียบฯ ใหม่
<p>1. นิสิตอาจได้รับอนุมัติจากภาควิชาให้ลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ได้ต่อเมื่อศึกษาในบัณฑิตวิทยาลัยอย่างน้อย 1 ภาคการศึกษา</p> <p>2. นิสิตต้องเสนอหัวข้อและโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัยตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่ภาควิชากำหนด เพื่อดำเนินการพิจารณาอนุมัติ</p>	<p>1. นิสิตจะลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ภาคการศึกษาแรกที่เข้าศึกษา ก็ได้</p> <p>2. นิสิตต้องเสนอโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัย ตามหลักเกณฑ์และระยะเวลาที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด (ต้องผ่านการอนุมัติโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ภายในสองปีการศึกษา มิฉะนั้นจะพ้นสภาพการเป็นนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย)</p>

จากระเบียบว่าด้วยการลงทะเบียนในระเบียบฯ ใหม่ เปิดกว้างสำหรับนิสิตที่สามารถจะลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ได้ในภาคการศึกษาแรก และที่แตกต่างอย่างชัดเจนคือ ในระเบียบฯ ใหม่กำหนดให้นิสิตต้องผ่านการอนุมัติโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ภายในสองปีการศึกษา ซึ่งในระเบียบฯ เดิมไม่ได้มีกำหนดไว้

ตอนที่ 2 ความสำคัญของวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์ (Thesis) เป็นรายงานการวิจัยที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับสูง ซึ่งนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ทำวิทยานิพนธ์เพื่อสิทธิในการรับปริญญาบัตร ดังนั้นสถาบันการศึกษาบางแห่งและหนังสือหรือตำราบางเล่มจึงใช้คำว่า วิทยานิพนธ์ การทำวิทยานิพนธ์นี้มีจุดมุ่งหมายที่จะฝึกฝนให้นักศึกษารู้จักวิธีการค้นคว้าอย่างมีเหตุผล และมีระเบียบ ส่งเสริมให้สามารถใช้ภาษาได้อย่างรัดกุมและถูกต้องในการเสนอข้อเท็จจริง จากการศึกษาค้นคว้าวิจัยที่ตนทำขึ้นมา ดังที่ สุวิทย์ อารีกุล (2521) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวิทยานิพนธ์ไว้ว่า เป็นวิชาบังคับที่กำหนดไว้ในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้นอีก เช่น

1. ให้โอกาสและเสรีภาพแก่นักศึกษาในการค้นหาข้อเท็จจริง และทดสอบเนื้อหาวิชาการ
2. เป็นการเริ่มต้นใช้วิธีการศึกษาด้วยตนเองตามลำพัง
3. เป็นการหัดใช้วิธีการค้นคว้าโดยวิธีวิทยาศาสตร์
4. เป็นการฝึกหัดให้มีนิสัยรู้จักคิด แสดงความคิดเห็น มีความคิดริเริ่ม มีเหตุผล และดำเนินงานตามขั้นตอนอย่างมีระเบียบแบบแผน และมีความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆ

ในการศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิตทุกหลักสูตร กำหนดให้วิทยานิพนธ์เป็นวิชาบังคับ นิสิตนักศึกษาทุกคนจำเป็นต้องทำวิทยานิพนธ์เพื่อสิทธิในการรับปริญญาบัตร แต่จำนวนหน่วยกิตวิทยานิพนธ์ของแต่ละสถาบันการศึกษาอาจไม่เท่ากัน แล้วแต่ความสำคัญของวิทยานิพนธ์ในหลักสูตรนั้น ๆ

ส่วนการศึกษาในระดับปริญญาโทบัณฑิตนั้น นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ต้องทำวิทยานิพนธ์ ยกเว้นการศึกษาในบางหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาเลือกได้ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์กับการเรียนรายวิชาเพิ่มเติมแล้วสอบรวบยอด (Comprehensive Examination) เช่น หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา และสาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์, 2520)

หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น (มหาวิทยาลัยขอนแก่น บัณฑิตวิทยาลัย, 2523) หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรที่ 2) สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์ สาขาวิชาการสอนเคมี สาขาวิชาการสอนชีววิทยา สาขาวิชาการสอนฟิสิกส์ และหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ บัณฑิตวิทยาลัย, 2526) หลักสูตรปริญญาโททางบัญชี หลักสูตรปริญญาโททางรัฐศาสตร์ และหลักสูตรปริญญาโททางสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย, 2526) หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (จารึกภาษาตะวันออก) หลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต (ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้) และหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (การออกแบบชุมชนเมือง) มหาวิทยาลัยศิลปากร (มหาวิทยาลัยศิลปากร บัณฑิตวิทยาลัย, 2526) หลักสูตรปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์ หลักสูตรปริญญาโททางพัฒนาการเศรษฐกิจ หลักสูตรปริญญาโททางสถิติประยุกต์ และหลักสูตรปริญญาโททางพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2526)

สำหรับการศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิตนั้น นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ต้องการวิทยานิพนธ์ ยกเว้นการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตบางหลักสูตร เช่น หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ไพเราะทิพย์ทัศน์, 2525) หลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปริญญาการออกแบบอุตสาหกรรมบัณฑิต และหลักสูตรปริญญาภูมิสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, 2524) หลักสูตรการศึกษาศิลปบัณฑิต คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์, 2518) หลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะสถาปัตยกรรม, 2526)

จะเห็นได้ว่า วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ที่ทำกันในระดับปริญญาตรีบัณฑิตและปริญญาโทบัณฑิต แต่เนื่องจากการศึกษาในระดับปริญญาตรีบัณฑิตยังไม่กว้างขวางนัก จึงพบวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทบัณฑิตมากกว่าปริญญาตรีบัณฑิต

2.1 ส่วนประกอบของวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์อาจแบ่งออกได้เป็น 5 ส่วน คือ

- 1) ส่วนนำ
- 2) ส่วนเนื้อความ
- 3) ส่วนอ้างอิง
- 4) ภาคผนวก
- 5) ประวัติผู้เขียน

2.1.1 ส่วนนำ

ส่วนนี้รวมตั้งแต่ปกไปจนถึงส่วนเนื้อความ โดยมีส่วนประกอบและรายละเอียดต่อไปนี้

(1) ปกนอก บัณฑิตวิทยาลัยจะเป็นผู้เย็บเล่มและทำปกนอกให้ ภายหลังเมื่อวิทยานิพนธ์ได้รับอนุมัติแล้ว

(2) ปกใน หมายถึง หน้าหัวเรื่องหัวข้อเรื่องบนปกในให้เขียนเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นใด ที่ใช้เขียนวิทยานิพนธ์เพียงภาษาเดียว ให้เขียนชื่อพร้อมนามสกุลของผู้เขียนวิทยานิพนธ์เป็นภาษาที่ใช้เขียนหัวเรื่อง และให้ใช้คำนำหน้านาม เช่น นาย นางสาว นาง แต่ถ้ามียศ ราชทินนามหรือสมณศักดิ์ ก็ให้ใส่ไว้ด้วยและไม่ต้องเขียนคุณวุฒิใดๆ ไว้ท้ายชื่อ เพราะรายละเอียดดังกล่าวจะปรากฏอยู่ในประวัติผู้เขียนซึ่งอยู่ท้ายวิทยานิพนธ์

หน้าหัวเรื่องให้มี 2 หน้า ถ้าวิทยานิพนธ์เขียนเป็นภาษาไทย หน้าแรกให้เขียนภาษาไทย หน้าที่สองเป็นภาษาอังกฤษ ถ้าวิทยานิพนธ์เป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ หน้าแรกยังคงเป็นภาษาไทย แต่หน้าที่สองให้เป็นภาษาที่ใช้เขียนวิทยานิพนธ์

สำหรับข้อความอื่น ๆ ที่ปรากฏอยู่บนปกใน ให้ดูตัวอย่างในภาค
ผนวก

(3) หน้าอนุมัติ ถ้าวิทยานิพนธ์เขียนเป็นภาษาไทย ให้เขียนหน้า
อนุมัติเป็นภาษาไทย ถ้าวิทยานิพนธ์เป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นใด
ก็ให้เขียนหน้าอนุมัติเป็นภาษาที่ใช้เขียนวิทยานิพนธ์นั้น ๆ

(4) หน้าบทคัดย่อ บทคัดย่อ คือ ข้อความสรุปเนื้อหาของวิทยา-
นิพนธ์ให้สั้นกระชับรัด ชัดเจน ทำให้ผู้อ่านทราบถึงเนื้อหาของวิทยานิพนธ์อย่างรวดเร็ว
เร็ว บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ควรระบุถึง

วัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมาย และขอบเขตของการวิจัย

วิธีการวิจัย รวมถึงเครื่องมือที่ใช้ วิธีการเก็บข้อมูล จำนวน

และลักษณะของกลุ่มที่ศึกษา

ผลการวิจัย รวมถึงระดับนัยสำคัญทางสถิติ (ถ้ามีการทดสอบ)

บทคัดย่อที่ดี ควรมี

ความถูกต้อง โดยระบุจุดประสงค์และเนื้อหาของเรื่องตามที่
ปรากฏในวิทยานิพนธ์

ความสมบูรณ์ เช่น คำย่อ คำที่ไม่คุ้นเคยให้เขียนเต็มเมื่อ
กล่าวถึงครั้งแรก ไม่จำเป็นต้องอ้างเอกสาร ยกตัวอย่าง ยกข้อความ

สมการหรือภาพวาดที่ใช้ในบทคัดย่อ เป็นคำสำคัญเพื่อประโยชน์
ในการทำดัชนีเพื่อการสืบค้น นิสิตสามารถใช้พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน
เป็นแนวทางในการสะกดคำ

ความเฉพาะ กระชับ ชัดเจน ประโยคแต่ละประโยคมีความ
หมาย โดยเฉพาะประโยคนำ พยายามเขียนให้สั้นที่สุด

ลักษณะของการรายงานมากกว่าประเมิน จึงไม่ควรมีคำ

วิจารณ์

นอกจากการรายงานผล ข้อมูลตัวเลขที่สำคัญที่ได้จากการวิจัย

ความน่าอ่านและราบรื่น การเขียนใช้ประโยคสมบูรณ์ ในรูป
ของอกรรมกริยา (Active voice) ใช้ปัจจุบันกาลเมื่อสรุปและประยุกต์ผลการวิจัย
ในขณะที่ใช้อดีตกาล เมื่อกล่าวถึงวิธีวิจัยและการทดสอบ

ถ้าวิทยานิพนธ์เขียนเป็นภาษาไทย ให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ถ้าวิทยานิพนธ์เขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นใด ก็ให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาที่ใช้เขียนวิทยานิพนธ์นั้นพร้อมทั้งภาษาไทย

การพิมพ์บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ นิสิตควรปฏิบัติดังนี้

พิมพ์บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ลงในกรอบสี่เหลี่ยมเพียงแผ่นเดียวเท่านั้น ถ้าพิมพ์ไม่ถูกต้องหรือพิมพ์ล้นกรอบที่กำหนดให้ บัณฑิตวิทยาลัยจะไม่รับพิจารณา

การพิมพ์ชื่อผู้วิจัย ชื่อเรื่องภาษาไทย - อังกฤษ ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา จำนวนหน้า การเว้นระยะ การเว้นบรรทัด ต้องพิมพ์ให้ถูกต้องตามระเบียบ (ชื่อยศให้พิมพ์ต่อท้ายชื่อสกุลของผู้วิจัย คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค “,”)

ใช้เครื่องพิมพ์ IBM ขนาดตัวพิมพ์ภาษาไทย “ไทย 452” ตัวพิมพ์ภาษาอังกฤษ “COURIER 12” หรือคล้ายกันเพื่อให้ตัวพิมพ์เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ถ่ายสำเนาบทคัดย่อฯ ที่พิมพ์เสร็จแล้ว ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ เรียงไว้ในหน้าที่เป็นบทคัดย่อของวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ทุกเล่ม

ส่งต้นฉบับบทคัดย่อพร้อมด้วยสำเนาบทคัดย่อ ทั้งภาษาไทยและอังกฤษอีกอย่างละ 2 ชุด คืนให้แผนกมาตรฐานการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย ในวันส่งวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

(5) กิตติกรรมประกาศ คือ ข้อความกล่าวขอบคุณผู้ช่วยเหลือ และให้ความร่วมมือในการค้นคว้าเพื่อเขียนวิทยานิพนธ์ กิตติกรรมประกาศนี้ให้เขียนไว้ต่อจาก ส่วนที่เป็นบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ ความยาวไม่เกิน 1 หน้า

(6) สารบัญ เป็นรายการที่แสดงถึงส่วนประกอบสำคัญทั้งหมดของวิทยานิพนธ์ เรียงตามลำดับเลขหน้า ให้เขียนด้วยภาษาที่ใช้เขียนวิทยานิพนธ์

(7) สารบัญตาราง (ถ้ามี) เป็นส่วนที่แจ้งตำแหน่งหน้าของตารางทั้งหมดที่มีอยู่ในวิทยานิพนธ์

(8) สารบัญภาพหรือสารบัญแผนภูมิ (ถ้ามี) เป็นส่วนที่แจ้งตำแหน่งหน้าของภาพ (รูปภาพ แผนที่ แผนภูมิ กราฟ ฯลฯ) ทั้งหมดที่มีอยู่ในวิทยานิพนธ์

(9) คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ (ถ้ามี) เป็นส่วนที่อธิบายถึงสัญลักษณ์และคำย่อต่าง ๆ ที่ใช้ในวิทยานิพนธ์

2.1.2 ส่วนเนื้อความ

แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ บทนำ ตัวเรื่อง ข้อสรุปและ/หรือข้อเสนอแนะ

(1) บทนำ กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ และขอบเขตของการวิจัย วิธีที่จะดำเนินการวิจัยโดยย่อ ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย

รายละเอียดอื่น ๆ ให้อยู่ในดุลยพินิจของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และภาควิชา นั้น ๆ

(2) ตัวเรื่อง เนื้อหาของตัวเรื่องวิทยานิพนธ์จะแบ่งออกเป็นกี่บทก็ได้ตามความจำเป็น ในส่วนนี้ควรมีบทหนึ่งเกี่ยวกับการปริทัศน์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง รายงานถึงทฤษฎี แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องที่ศึกษา และอีกบทหนึ่งบรรยายวิธีการที่ใช้ในการวิจัยโดยละเอียด ว่ามีขั้นตอนในการทำอะไรบ้าง แต่ละขั้นตอนใช้เอกสาร ข้อมูลหรือเครื่องมือประเภทใด ชนิดใด เอกสาร ข้อมูล หรือเครื่องมือ นั้น ๆ ได้มาอย่างไร โดยวิธีใด ตลอดจนการวิเคราะห์ รายงานผล และอภิปรายผลการวิจัย

ในบางสาขา บทหลังนี้อาจแยกเป็น 2 บท คือ บทหนึ่งรายงานวิธีการที่ใช้ และอีกบทหนึ่งเป็นการวิเคราะห์ รายงานผล และอภิปรายผลการวิจัย

ขั้นตอนโดยละเอียดของส่วนตัว ควรจะได้ดำเนินการตามแบบแผนของวิธีการวิจัยที่เป็นที่ยอมรับในแต่ละสาขาที่เกี่ยวข้อง

(3) ข้อสรุปและ/หรือข้อเสนอแนะ เป็นตอนซึ่งสรุปเรื่องราวในวิทยานิพนธ์ทั้งหมด พร้อมทั้งชี้ถึงข้อจำกัดของการวิจัยครั้งนี้ (ถ้ามี) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยในขั้นต่อไป ตลอดจนประโยชน์ในทางประยุกต์ผลวิจัยที่ได้

2.1.3 ส่วนอ้างอิง

ในวิทยานิพนธ์แต่ละเรื่อง จะต้องมีการอ้างอิงหรือรายการอ้างอิงอันได้แก่ รายชื่อหนังสือ สิ่งพิมพ์อื่น ๆ โสตทัศนวัสดุ ตลอดจนวิธีการที่ได้ข้อมูลมา

เพื่อประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนั้น ๆ รายการอ้างอิงจะอยู่ต่อจากส่วนเนื้อเรื่อง และก่อนภาคผนวก

2.1.4 ภาคผนวก

หน้าแรกของภาคผนวกให้ขึ้นหน้าใหม่มีคำว่า ภาคผนวก อยู่กลางหน้ากระดาษ ในกรณีมีหลายภาคผนวก ในหน้าต่อไปพิมพ์คำว่า ภาคผนวก ก ไว้ห่างจากขอบบน 2 นิ้ว บรรทัดต่อมาพิมพ์ชื่อภาคผนวกโดยเว้นจากบรรทัดบน 3 บรรทัดพิมพ์เดี่ยว ถ้าชื่อยาวเกิน 1 บรรทัด ให้พิมพ์เช่นเดียวกับชื่อบท ต่อจากชื่อของภาคผนวกให้เว้น 2 บรรทัดพิมพ์เดี่ยว แล้วจึงพิมพ์ข้อความต่อไป เมื่อภาคผนวกมีหลายภาค ให้ใช้เป็นภาคผนวก ก ภาคผนวก ข ภาคผนวก ค แต่ละภาคผนวกให้ขึ้นหน้าใหม่

ถ้าภาคผนวกมีเชิงอรรถ ให้ลำดับหมายเลขของเชิงอรรถโดยแยกแต่ละภาคผนวก วิธีลงเชิงอรรถและวิธีพิมพ์ให้ทำเช่นเดียวกับเชิงอรรถของเนื้อเรื่อง

2.1.5 ประวัติผู้เขียน

การเขียนประวัติผู้เขียนนี้ ให้เขียนเป็นความเรียง โดยไม่ต้องแยกเป็นข้อ ๆ ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับ ชื่อ นามสกุล พร้อมคำนำหน้า ได้แก่ นาย นาง นางสาว แต่ถ้ามียศ ฐานันดรศักดิ์ ราชทินนาม สมณศักดิ์ ก็ให้ใส่ไว้ด้วย พร้อมทั้งวัน เดือน ปี และสถานที่เกิด วุฒิการศึกษาตั้งแต่ชั้นปริญญาบัณฑิต หรือเทียบเท่าขึ้นไป สถานศึกษาและปี พ.ศ.ที่สำเร็จการศึกษา รวมทั้งประสบการณ์ ผลงานทางวิชาการ รางวัลหรือทุนการศึกษาเฉพาะที่สำคัญ ตำแหน่ง และสถานที่ทำงานของผู้เขียน ความยาวไม่เกิน 1 หน้า

2.2 ขั้นตอนการเสนอวิทยานิพนธ์

2.2.1 นิสิตอาจได้รับอนุมัติจากหัวหน้าภาควิชาให้ลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ได้ต่อเมื่อได้ศึกษาในบัณฑิตวิทยาลัยมาแล้วอย่างน้อย 1 ภาคการศึกษา และได้แต้มเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 3.00

2.2.2. การเสนอหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์ (บ.18 ก.ข.ค.) จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่ภาควิชาและบัณฑิตวิทยาลัยกำหนดไว้ กล่าวคือนิสิตยื่นเรื่องต่อบัณฑิตวิทยาลัย หลังจากนั้นบัณฑิตวิทยาลัยจะดำเนินการให้ถูกขั้นตอนจนถึงขั้นประกาศอนุมัติหัวข้อ กรณีที่หัวข้อบัณฑิตวิทยาลัยมีการแก้ไข บัณฑิตวิทยาลัยจะแจ้งให้นิสิตทราบตามที่อยู่ที่ได้รับ

2.2.3. ชื่อหัวข้อวิทยานิพนธ์ รายชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการสอบจะต้องตรงกับหลักฐานล่าสุดที่บัณฑิตวิทยาลัยมีอยู่ หากนิสิตจำเป็นต้องแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงเรื่องใดก็ตาม ให้ยื่นเรื่องต่อบัณฑิตวิทยาลัยก่อนสอบ 2 สัปดาห์

2.2.4 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จะต้องเป็นอาจารย์ประจำ ในกรณีจำเป็นอาจเชิญผู้เชี่ยวชาญภายนอกมาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ แต่ต้องแต่งตั้งอาจารย์ประจำ 1 คน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมหรือผู้ประสานงานร่วมอยู่ด้วย

2.2.5. เมื่อนิสิตทำวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ตามคำแนะนำและความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว ให้นิสิตยื่นเรื่องราวขอสอบ (บ.12 ก.) พร้อมวิทยานิพนธ์ 1 ชุด ต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อรับการตรวจแบบฟอร์ม และเสนอวิทยานิพนธ์ให้กรรมการสอบได้อ่านล่วงหน้า 2 สัปดาห์ ก่อนถึงวันสอบ

2.2.6 เมื่อผ่านการสอบแล้ว นิสิตจะต้องแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้เรียบร้อยและสมบูรณ์ตามคำแนะนำของคณะกรรมการ และตามกฎหมายเกณฑ์ของบัณฑิตวิทยาลัย เสนอให้คณะกรรมการลงนามทุกเล่ม ส่งบัณฑิตวิทยาลัย 4 ชุด พร้อมต้นฉบับบทคัดย่อและสำเนาบทคัดย่อภาษาไทยและอังกฤษอีกอย่างละ 2 ชุด

ตอนที่ 3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำในเรื่องต่าง ๆ แก่นิสิต เช่น ขั้นตอนในการเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ แหล่งค้นคว้ารวบรวมข้อมูล การวางแผนการทำวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์ข้อมูล การเขียนวิทยานิพนธ์ ตลอดจน แนะนำแหล่งเงินทุนอุดหนุนการวิจัย เป็นต้น ดังนั้นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จึงจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องที่นิสิตจะทำวิทยานิพนธ์และระเบียบวิธีวิจัย รวมถึงสถิติ ที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และ ศิริชัย กาญจนวาสี (2523) ที่พบว่า นิสิตระดับมหาบัณฑิตที่สามารถทำวิทยานิพนธ์ได้เสร็จทันเวลามีทัศนะว่า อาจารย์ที่ปรึกษาของตนนั้นมีคุณภาพดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความสามารถและคุณภาพของการให้คำแนะนำ เออร์เนส รัด (Ernest Rudd, 1984) ก็ได้กล่าวไว้เช่นกันว่าอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยให้ให้นิสิตสามารถทำวิทยานิพนธ์สำเร็จได้ในเวลาอันจำกัด โดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ต้องเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ แต่ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในการทำวิทยานิพนธ์คือ ปัญหาคุณภาพของอาจารย์ที่ปรึกษา เกี่ยวกับเรื่องนี้ เจนนิเฟอร์ เวลส์ (Welsh J. M., 1982) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่าปัญหาคุณภาพของอาจารย์ที่ปรึกษานั้น อาจเรียกได้ว่าอาจารย์ที่ปรึกษาไม่มีสมรรถภาพ คือ อาจารย์ที่ปรึกษาที่มีคุณภาพน้อย ไม่เอาใจใส่ นิสิตและเกียจคร้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดบัณฑิตศึกษาในประเทศไทยปัจจุบัน เกี่ยวกับด้านการวิจัยและวิทยานิพนธ์ (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522) กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า อาจารย์ที่ปรึกษาควรมีความรู้ความสามารถในการวิจัยมากกว่าที่เป็นอยู่ การให้คำปรึกษาในด้านการทำวิทยานิพนธ์ควรมีคุณภาพสูงกว่านี้ และควรมีอาจารย์ควบคุมปริญญาบัตรมากกว่าเท่าที่เป็นอยู่

นอกจากนี้ความเอาใจใส่ ความเป็นกันเอง และการมีเวลาให้กับนิสิตอย่างพอเพียงก็เป็นส่วนประกอบสำคัญที่ทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จได้ทันตามกำหนดเวลาด้วย ดังที่ วิลเลียม ดี. มาร์ตินสัน (William D. Martinson, 1960) ได้กล่าวไว้ว่าอาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องมีเวลาพอในการที่จะให้นักศึกษาเข้าพบ มาร์ตินสันได้เน้น

ว่าการมีเวลาให้พบนั้น มิได้หมายความว่าว่างจากงานประจำอื่นใดเท่านั้น แต่หมายถึงความพร้อมที่จะให้พบด้วย อาจารย์ที่ปรึกษาควรกำหนดเวลาให้แน่นอน และก็ควรคำนึงถึงความสะดวกของนักศึกษาด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อ่ำไพ สุจริตกุล (2523) ที่นิสิตให้ข้อเสนอแนะว่า อาจารย์ที่ปรึกษาควรจัดเวลาให้นิสิตพบอย่างพอเพียง และจากผลการวิจัยของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และศิริชัย กาญจนวาสี (2523) ที่พบว่า ทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาและนิสิตมหาบัณฑิตที่ทำวิทยานิพนธ์ไม่เสร็จภายใน 1 ภาคการศึกษา มีทัศนะตรงกันว่า อาจารย์ที่ปรึกษาประสบปัญหาเกี่ยวกับเวลาที่จะให้คำปรึกษา ซึ่งอาจจะเป็นเพราะต้องทำงานหลายอย่าง เช่น งานด้านการสอนโดยเฉลี่ยประมาณ 8 หน่วยกิตต่อสัปดาห์ งานด้านการบริหาร การวิจัย การให้บริการสาธารณชน ตลอดจนการพัฒนาวิชาชีพให้มีความก้าวหน้า และเนื่องจากจำนวนนิสิตมีมากเกินไป ไม่เป็นสัดส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนอาจารย์ จึงทำให้อาจารย์บางท่านต้องรับเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของนิสิตหลายคน จนไม่สามารถแบ่งเวลาให้คำแนะนำแก่นิสิตได้ทั่วถึง จากการประชุมสัมมนาปัญหาและแนวทางส่งเสริมการบัณฑิตศึกษาและการบริหารการวิจัย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะวิศวกรรมศาสตร์, 2522) ก็ได้ผลสรุปในลักษณะเดียวกันว่า ประสิทธิภาพในการผลิตบัณฑิตยังต่ำกว่าเป้าหมาย เหตุผลที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ การให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มักจะมีงานมากเกินไป ไม่มีเวลาให้นักศึกษา โดยเฉพาะตอนตรวจแก้วิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตไม่ดี อาจารย์ที่ปรึกษาควรเอาใจใส่นิสิตมากกว่านี้ และควรจะมีอาจารย์รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษามากกว่าที่เป็นอยู่ เพราะที่เป็นอยู่ นิสิตเรียนรายวิชาครบแล้วแต่ไม่สามารถหาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ ทำให้เวลาสูญเปล่า นอกจากนี้ผลการวิจัยของ พรทิพย์ ทิพย์พีช (2527) ยังพบว่า ตัวแปรปัญหาความเอาใจใส่ของอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นตัวแปรที่สามารถจำแนกกลุ่มข้าราชการครูกรมสามัญศึกษาที่สำเร็จการศึกษาภายใน 4 ภาคการศึกษา 5 - 6 ภาคการศึกษา และ 7 - 10 ภาคการศึกษาได้ โดยให้ค่าน้ำหนักในการจำแนกสูงเกือบทุกสถาบันการศึกษา เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ อนงค์ ปิยะกมลานนท์ (2529) ที่พบว่า กลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มีปัญหาด้านอาจารย์ที่ปรึกษาในเรื่องของเวลาที่จะเข้าพบ ความเอาใจใส่ ความเป็นกันเอง ความขัดแย้งกับอาจารย์ที่ปรึกษา

ความสัมพันธ์ของนิสิตที่ทำวิทยานิพนธ์กับอาจารย์ที่ปรึกษา ก็เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จได้ทันตามกำหนดเวลาด้วยเช่นกัน ดังที่ เจนนิเฟอร์ เวลส์ (Welsh J. M., 1982) ได้ศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และนิสิตระดับมหาบัณฑิตที่ทำวิทยานิพนธ์ ก็มีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้นิสิตทำวิทยานิพนธ์สำเร็จไปได้เร็วมากกว่าการทำวิทยานิพนธ์ที่มีความขัดแย้งกันระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์กับนิสิตระดับมหาบัณฑิต ซึ่งสอดคล้องกับ อ่ำไพ สุจริตกุล (2523) ที่กล่าวว่า ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนิสิตบัณฑิตศึกษา กับอาจารย์ด้วยการให้คำแนะนำปรึกษาการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ ตลอดจนทัศนคติต่าง ๆ ระหว่างนิสิตนักศึกษา กับอาจารย์ จะช่วยเพิ่มพูนคุณภาพของนักศึกษาในด้านความคิด ความเป็นอิสระทางวิชาการ ตลอดจนความมั่นใจในภูมิปัญญาของตนเอง และจะเป็นพลังส่วนหนึ่งที่จะก่อให้เกิดแรงบันดาลใจแก่นักศึกษาในการก้าวขึ้นเป็นนักวิชาการชั้นสูง เช่นเดียวกับที่ โสภานุพิชัยกุล และคณะ (2518) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนิสิตและอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นส่วนสำคัญในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เนื่องจากผู้ที่ศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาต้องทำวิทยานิพนธ์ด้วยตนเอง อันเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จึงจำเป็นต้องมีอาจารย์ที่ปรึกษาคอยช่วยเหลือแนะนำ ให้คำปรึกษารวมทั้งควบคุมการวิจัยด้วย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จึงมีบทบาทสำคัญที่จะส่งเสริมให้นิสิตในความดูแลทำวิทยานิพนธ์ได้สำเร็จตามกำหนดเวลาหรือช้ากว่ากำหนดเวลาดังเช่นผลการวิจัยของ จีนอท์ (Jeanotte, 1981) ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบที่ทำให้นิสิตอินเดียนอเมริกัน 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ออกจากมหาวิทยาลัยกลางคัน และกลุ่มที่ศึกษาจนสำเร็จการศึกษา พบว่า นิสิตทั้ง 2 กลุ่มนี้ มีความแตกต่างกันในด้านความช่วยเหลือจากอาจารย์ จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาดังกล่าวน่าจะมีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ ให้สำเร็จทันภายในระยะเวลา 4 ภาคการศึกษา หรือมากกว่า 4 ภาคการศึกษาได้

คุณลักษณะของนิสิตที่ทำวิทยานิพนธ์

นิสิตเป็นผู้ทำวิทยานิพนธ์ด้วยตนเอง ดังนั้น องค์ประกอบด้านคุณลักษณะของนิสิตจึงมีความสำคัญเช่นเดียวกัน ซึ่งนิสิตจะต้องเป็นบุคคลที่มีสมรรถภาพในการวิจัยทั้งทางด้านวิชาการและด้านจิตอารมณ์ นิสิตจึงจะประสบความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่สมาคมวิจัยของสหรัฐอเมริกาได้รวบรวมลักษณะที่สำคัญ ๆ ของนักวิจัยผู้ประสบความสำเร็จในงานวิจัย (ทองหล่อ วิภาวิน, 2522) ซึ่งมักจะมีบุคลิกภาพและความสามารถใน 3 ด้าน คือ 1. ด้านอารมณ์ (Emotion drive) มักจะเป็นบุคคลที่มีความอยาก رؤ้อยากเห็นอยู่เสมอ มีความสุขเพลิดเพลินต่อการทำงาน มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 2. ด้านความรู้ (Knowledge) มักจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการค้นหา เลือก และใช้ผลงานของคนอื่น สามารถตรวจสอบ วิพากษ์วิจารณ์ และคาดคะเนได้ดี มีความรู้และทักษะในการใช้แบบแผนการวิจัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ การใช้หลักตรรกวิทยาในการแก้ปัญหา การใช้เครื่องมือการวิจัยประเภทต่าง ๆ การเลือกใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล และมีความสามารถในการขมวดความคิดให้เป็นข้อยุติ แล้วนำไปใช้อ้างอิงได้อย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ยังเป็นคนที่มีระบบในการทำงาน ทำงานมีระเบียบ สามารถจัดหมวดหมู่ของความคิด แล้วนำมาเขียนรายงานการวิจัยได้ดี 3. ด้านความสามารถในการตัดสินใจ (Decision) มักจะเป็นคนที่มีความสามารถในการเลือกกระทำ หรือตัดสินใจได้ดี เช่น เป็นคนกล้าคิด อดทน ใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น สุภาพ รอบคอบ ไม่ใช้อารมณ์ในการตัดสินใจ มีแรงศรัทธาในปัญญา มีรสนิยมทางวิทยาศาสตร์ มีความคิดที่เป็นอิสระ ประมาณตัวเองได้ มีความสามารถในการควบคุมตนเอง มีความเชื่อมั่นในกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ มีความหวังที่จะเห็นผลงานทางการวิจัยอยู่เสมอ ซึ่งเกี่ยวกับสมรรถภาพทางการวิจัยนี้ จารีก อัจวารินทร์ (2529) ได้ทำการวิเคราะห์ตัวประกอบสมรรถภาพของนักวิจัยทางการศึกษาแล้ว พบว่า ตัวประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพของนักวิจัยทางการศึกษามี 8 ตัวประกอบ คือ ความรู้ความสามารถในระเบียบวิธีวิจัย ทักษะคติเชิงวิทยาศาสตร์และลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัย ความสามารถในการเลือกและพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ความสามารถในการดำเนินการวิจัย ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ความสามารถในการรายงานผลการวิจัย ความสามารถในการเลือกใช้เทคนิคการ

วิเคราะห์ทางสถิติ และความสามารถในการเลือกแบบวิจัย นอกจากนี้สุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจก็มีผลต่อการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จด้วย ดังที่ จรินทร์ ธานีรัตน์ (2529) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ที่มีสมรรถภาพทางกายดี ย่อมจะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้ปริมาณมากกว่าผู้ที่ไม่มีความอดทน แข็งแกร่ง กระฉับกระเฉง และตัดสินใจที่แน่นอนกว่า ซึ่งจรินทร์ ธานีรัตน์ ยังได้อธิบายต่อไปอีกว่า ผู้ที่มีสมรรถภาพทางกายดีนั้น นอกจากจะหมายถึงความปลอดภัยปราศจากโรคภัยไข้เจ็บของร่างกายแล้ว ยังรวมถึงสภาพที่ดีทางจิตใจประกอบด้วย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สุขชาติ โสมประยูร (2528) ที่กล่าวว่า สุขภาพคือ วิถีแห่งชีวิต (Health is a way of life) โดยสุขภาพจะเป็นเสมือนหนึ่งวิถีทางหรือหนทาง (Means) อันจะนำบุคคลไปสู่ความสุขและความสำเร็จต่างๆ นานาในชีวิต การทำวิทยานิพนธ์ก็ถือเป็นการทำงานอย่างหนึ่ง ที่จะสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงไรนั้น ขึ้นกับสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจของผู้ทำเช่นเดียวกัน

นอกจากนิสิตที่ทำวิทยานิพนธ์จะต้องมีสมรรถภาพในการทำวิจัย และมีสุขภาพทางร่างกายและจิตใจที่ดีแล้ว สภาพแวดล้อมของนิสิตในด้านต่างๆ เช่น ระยะเวลาในการศึกษา เนื้อหาวิชา ระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ ภาระรับผิดชอบในครอบครัว สภาพเศรษฐกิจและการเงิน ลักษณะการมาศึกษาต่อระดับปริญญาโท ก็มีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับมหาบัณฑิต ที่สำเร็จการศึกษาทันภายในระยะเวลา 4 ภาคการศึกษา หรือมากกว่า 4 ภาคการศึกษาเช่นกัน ดังเช่น ผลการวิจัยของ ชนะ กองไทรย์ (2536) ที่ศึกษากระบวนการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ของนิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า อุปสรรคในการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์อย่างหนึ่ง คือ ไม่มีเวลาในการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ ในช่วงที่กำลังเรียนรายวิชา แสดงให้เห็นว่าระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาเนื้อหาวิชา มีผลกระทบต่อการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ ซึ่งอาจจะส่งผลให้นิสิตนักศึกษาทำวิทยานิพนธ์สำเร็จได้เร็วหรือช้ากว่ากำหนดได้ เกี่ยวกับระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ นันทนา รัตนอาภา (2525) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการสำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลาและหลังกำหนดเวลา ของหลักสูตรของครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า นิสิตกลุ่มที่สำเร็จตามกำหนดเวลาส่วนใหญ่ทำวิทยานิพนธ์เสร็จภายใน 6 เดือน ในขณะที่นิสิตกลุ่มที่สำเร็จหลังกำหนดเวลา

ใช้เวลาทำวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ 7 เดือนขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนงค์ ปิยะกมลานนท์ (2529) ที่พบว่า นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่มที่ใช้เวลาดำสุดของหลักสูตร ส่วนใหญ่ทำวิทยานิพนธ์ เสร็จภายใน 6 เดือน ในขณะที่กลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตรใช้เวลามากกว่า 24 เดือน

สำหรับสถานภาพส่วนตัวในด้านภาระรับผิดชอบในครอบครัว และสภาพ เศรษฐกิจและการเงิน มอนต์โกเมอรี (Montgomery, 1970) ได้ศึกษาความแตกต่างในด้านที่ไม่ใช่ลักษณะทางเซาว์นปัญญาของนิสิตชั้นปีที่ 1 ซึ่งมีอัตราการเสี่ยง ต่อความสำเร็จทางการเรียนสูง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ประสบความสำเร็จในการเรียน และกลุ่มที่ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน พบว่า นิสิตที่ประสบความสำเร็จในการ เรียนมีปัญหาด้านการเงิน สภาพความเป็นอยู่ และการหารายได้ มากกว่านิสิตที่ไม่ ประสบความสำเร็จทางการเรียน ในขณะที่ ทรงศรี สนธิทรัพย์ (2522) พบว่า นิสิตนักศึกษาปีสุดท้ายที่จะสำเร็จการศึกษาหลังกำหนดเวลาของหลักสูตร มีปัญหา ส่วนตัวมากกว่านิสิตนักศึกษาที่จะสำเร็จตามกำหนดเวลาของหลักสูตร ในหมวด การเงิน บ้านและสภาพความเป็นอยู่ในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนงค์ ปิยะกมลานนท์ (2529) ที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาโทมหาบัณฑิตกลุ่มผู้ใช้ เวลาสูงสุดของหลักสูตรในคณะนิเทศศาสตร์ มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต้องเลี้ยง ดูและมีปัญหาด้านภาระรับผิดชอบในครอบครัว มากกว่านิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาดำสุดของ หลักสูตร

ส่วนสถานภาพส่วนตัวในด้านลักษณะการมาศึกษาต่อระดับปริญญาโท นั้น สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และศิริชัย กาญจนวาสี (2523) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการ ทำวิทยานิพนธ์ของครุศาสตรมหาบัณฑิต พบว่า นิสิตที่สามารถทำวิทยานิพนธ์เสร็จ และสำเร็จการศึกษาได้ทันเวลานั้น ส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานเลยในขณะที่ทำวิทยา นิพนธ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทนา รัตนอาภา (2525) ที่พบว่าผู้ สำเร็จการศึกษาหลังกำหนดเวลา ส่วนใหญ่มาเรียนในขณะที่ทำงานอยู่โดยไม่ได้ ลาศึกษาต่อ รองลงมาคือ ลาศึกษาเฉพาะเนื้อหาวิชาจนครบหมดแล้วจึงกลับไป ทำงานควบคู่กับการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งผลการวิจัยของ พรทิพย์ ทิพย์พีช (2527) และอนงค์ ปิยะกมลานนท์ (2529) ก็พบเช่นกันว่า ตัวแปรลักษณะการมาศึกษาต่อ ในระดับปริญญาโทเป็นตัวแปรที่สามารถจำแนกนิสิตระดับปริญญาโทมหาบัณฑิตกลุ่มผู้

ใช้เวลาสูงสุดและต่ำสุดของหลักสูตรได้ โดยนิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาต่ำสุดของหลักสูตร ส่วนใหญ่ลาศึกษาต่อจนทำวิทยานิพนธ์เสร็จหรือจนสำเร็จการศึกษา ในขณะที่นิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตร มาเรียนในขณะที่ทำงานอยู่โดยไม่ได้ลาศึกษาต่อจนสำเร็จการศึกษา หรือลาศึกษาเฉพาะเนื้อหาวิชาจนครบแล้วกลับไปทำงานควบคู่กับการทำวิทยานิพนธ์

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าคุณลักษณะของนิสิตระดับมหาบัณฑิตที่ทำวิทยานิพนธ์ในด้านต่าง ๆ ดังกล่าว น่าจะมีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จทันภายในระยะเวลา 4 ภาคการศึกษา หรือมากกว่า 4 ภาคการศึกษาได้

ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์ (Thesis) เป็นรายงานการวิจัยที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา โดยส่วนใหญ่กำหนดให้เป็นรายวิชาบังคับไว้ในหลักสูตร เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นหาข้อเท็จจริง และทดสอบเนื้อหาทางวิชาการด้วยตนเอง อีกทั้งเป็นการฝึกหัดให้ผู้เรียนมีนิสัยรู้จักคิด แสดงความคิดเห็น มีความคิดริเริ่ม มีเหตุผล สามารถดำเนินงานตามขั้นตอนอย่างมีระเบียบแบบแผน และมีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ด้วยเหตุนี้ กระบวนการทำวิทยานิพนธ์จึงประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ มากมาย ตั้งแต่ การหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ การค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การเขียนโครงร่างวิทยานิพนธ์ การเสนอขออนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์ การสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปและอภิปรายผล การเขียนวิทยานิพนธ์ ตลอดจนการพิมพ์วิทยานิพนธ์ ในแต่ละขั้นตอนนี้เมื่อลงมือปฏิบัติจริง ย่อมเกิดปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ขึ้น ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญยิ่งของนิสิตระดับมหาบัณฑิต ทำให้นิสิตต้องใช้เวลาในการทำวิทยานิพนธ์มากขึ้น ส่งผลให้นิสิตไม่สามารถทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จภายใน 2 ปีการศึกษาได้ จากการศึกษาของสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และ ศิริชัย กาญจนवासี (2523) พบว่า ผู้ที่มีปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์จะเสียเวลาในการหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ ไม่มีความรู้ทางด้านการทำวิจัยเพียงพอ มีปัญหาทางด้านสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนปัญหาในการ

เขียนวิทยานิพนธ์ เป็นเหตุให้นิสิตส่วนใหญ่ทำวิทยานิพนธ์ไม่เสร็จภายใน 1 ภาค การศึกษา โดยนิสิตส่วนใหญ่ใช้เวลาในการทำวิทยานิพนธ์เฉลี่ยประมาณ 5 เดือนครึ่ง และส่วนใหญ่ใช้เวลาในการค้นคว้าวรรณคดีหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การเขียนวิทยานิพนธ์และการพิมพ์วิทยานิพนธ์ รองลงมาคือ การเก็บข้อมูลและการอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทนา รัตนอาภา (2525) ที่พบว่า นิสิตใช้เวลาส่วนใหญ่ในการค้นคว้าวรรณคดีหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การเขียนวิทยานิพนธ์และการพิมพ์วิทยานิพนธ์ รองลงมาคือ การเก็บข้อมูลและจากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ปัญหาส่วนตัวของนิสิตกลุ่มใช้เวลาสูงสุดและต่ำสุดของหลักสูตรของ อนงค์ ปิยะกมลานนท์ (2529) ก็พบเช่นกันว่า นิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตรในคณะรัฐศาสตร์ มีปัญหาด้านการทำวิทยานิพนธ์มากกว่านิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาต่ำสุดของหลักสูตร ในเรื่องการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ การเขียนรายงานการวิจัยและเวลาที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ และในคณะนิเทศศาสตร์ก็พบในทำนองเดียวกัน คือ นิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตร มีปัญหาด้านการทำวิทยานิพนธ์มากกว่านิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาต่ำสุดของหลักสูตร ในเรื่องการทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ การปรับปรุงแก้ไขหัวข้อวิทยานิพนธ์ การทำหนังสือติดต่อราชการ การแปลความผลการวิเคราะห์ข้อมูล และเวลาที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

นอกจากนี้ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2527) ยังได้ศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2523-2526 สำเร็จการศึกษาช้า พบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้ นิสิตสำเร็จการศึกษาช้า คือ ไม่มีเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ รองลงมาได้แก่ ใช้เวลาในการหาหัวข้อวิทยานิพนธ์มาก และมีปัญหาในการเก็บข้อมูล และจากการสัมมนาปัญหาและแนวทางส่งเสริมการบัณฑิตศึกษาและการบริหารการวิจัย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะวิศวกรรมศาสตร์, 2522) ในเรื่องปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา ยังพบอีกว่า นิสิตขาดทุนทรัพย์เพื่อการวิจัยและอุปกรณ์วิจัยที่มีประสิทธิภาพสูง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว น่าจะมีส่วนทำให้เสียเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งส่งผลให้นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ ทำวิทยานิพนธ์สำเร็จไม่ทันภายในระยะเวลา 4 ภาคการศึกษาได้

การบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย

นิสิตระดับมหาบัณฑิตที่ทำวิทยานิพนธ์จำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ตนเองจะทำวิทยานิพนธ์อย่างกว้างขวาง และครอบคลุม แหล่งความรู้และห้องสมุดต่าง ๆ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการทำวิทยานิพนธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดที่มหาวิทยาลัยจัดไว้ให้ ไม่ว่าจะเป็นห้องสมุดคณะ หรือห้องสมุดกลางก็ตาม ถ้าหากมีจัดการบริการที่ไม่มีประสิทธิภาพ ปริมาณของหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ไม่เพียงพอ ก็อาจส่งผลกระทบต่อการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับมหาบัณฑิตได้ ดังเช่นผลการวิจัยของ กริสนา นกสกุล (2531) พบว่า องค์ประกอบด้านการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับผลสำเร็จในการทำปริญญาโท โดย การบริการวิชาการที่มีความเกี่ยวข้องมากที่สุดคือ เวลาที่ห้องสมุดเปิดให้ศึกษาค้นคว้า รองลงมาคือ ความสะดวกในการติดต่อกับหน่วยงานในการเก็บข้อมูล และการบริการวิชาการที่มีความเกี่ยวข้องน้อยที่สุดคือ ความสะดวกในการใช้บริการเครื่องคำนวณที่มหาวิทยาลัยจัดให้ จากการสำรวจสภาพห้องสมุดโดยใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์บรรณารักษ์ผู้บริหารงานห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยของ ดวงเนตร รัตนเสนีย์ (2519) พบว่าการบริหารงานห้องสมุดเป็นแบบกระจายอำนาจ ทำให้ห้องสมุดมีปัญหาเรื่องงบประมาณไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้ในการดำเนินงาน ขาดแคลนบุคลากรทุกระดับ ขาดครุภัณฑ์ อุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ จำนวนหนังสือ สิ่งพิมพ์ไม่เพียงพอ อาคารห้องสมุดคับแคบ ทำให้อาจารย์และนิสิตไม่ออกไปใช้ห้องสมุด และการที่มีห้องสมุดคณะ ห้องสมุดภาควิชา และห้องสมุดกลาง ทำให้จำนวนหนังสือกระจุกกระจาย เป็นเหตุให้ไม่มีห้องสมุดใดมีหนังสือมากพอที่ใช้ศึกษาหรือทำการวิจัยได้ ซึ่ง ฌพิศ กฤตติกากุล (2521) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ของนิสิตบัณฑิตศึกษา

ในการใช้ห้องสมุดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า นิสิตบัณฑิตศึกษามีความต้องการให้เพิ่มจำนวนหนังสือ วารสาร ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และควรขยายเวลาทำการห้องสมุดให้มากขึ้นทั้งในวันราชการและวันหยุด นอกจากนี้บัณฑิตศึกษายังมีความเห็นเพิ่มเติมว่าควรจัดบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์มาทำงาน เพื่อจะได้จัดบริการห้องสมุดให้ตรงกับความต้องการของนิสิตได้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย น่าจะมีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนให้นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ ทำวิทยานิพนธ์สำเร็จได้ทันภายในระยะเวลา 4 ภาคการศึกษา หรือมากกว่า 4 ภาคการศึกษา

การบริหารงานวิชาการของภาควิชา บัณฑิตศึกษาคณะ และบัณฑิตวิทยาลัย

ภาควิชา บัณฑิตศึกษาคณะ และบัณฑิตวิทยาลัย เป็นองค์กรที่มีความสำคัญโดยตรงต่อการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา เนื่องจากทั้งสามองค์กรนี้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการอนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์และการอนุมัติวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินงานต่าง ๆ ที่ต้องใช้ระยะเวลาในการพิจารณา และถ้าหากใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานมาก ก็อาจส่งผลกระทบต่อระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ได้เช่นกัน นอกจากนี้ยังมีบทบาทในด้านการเสนอแนะหัวข้อวิทยานิพนธ์ และการออกหนังสือ เพื่อติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์ด้วย ซึ่งถ้าหากได้รับการสนับสนุนจากทั้งสามองค์กรนี้เป็นอย่างดี ก็อาจจะช่วยให้นิสิตระดับมหาบัณฑิตทำวิทยานิพนธ์สำเร็จได้ทันภายใน 4 ภาคการศึกษา จากการสัมภาษณ์นิสิตระดับมหาบัณฑิตเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการทำวิทยานิพนธ์ของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และ ศิริชัย กาญจนวาสี (2523) พบว่า กลุ่มตัวอย่างนิสิตเสนอแนะว่าบัณฑิตวิทยาลัยควรปรับปรุงระยะเวลาในการอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ให้น้อยลง ตลอดจนการให้ทุนสนับสนุนในการทำวิทยานิพนธ์ ควรให้ในจำนวนเงินที่มากขึ้นกว่าเดิม สำหรับในส่วนของภาควิชา กลุ่มตัวอย่าง นิสิตเสนอแนะว่าภาควิชาควรจัดการประชุมนิเทศ และปัจฉิมนิเทศเกี่ยวกับการทำวิทยา

นิพนธ์ให้นิสิตด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ระยะเวลาในการอนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์ การเสนอแนะหัวข้อในการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งความสะดวกในการติดต่อประสานงานเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องต่าง ๆ น่าจะมีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ ที่สำเร็จภายในระยะเวลา 4 ภาคการศึกษา หรือมากกว่า 4 ภาคการศึกษาได้เช่นเดียวกัน